

Na wieży zamkowej w Iłży

Iłża – jedno z wielu ciekawych miasteczek na pograniczu Mazowsza i Małopolski. Jak się okazuje, centrum garncarstwa na całą Polskę średniowieczną. Dziś będzie jednak o ruinach biskupiego zamku.

Wieża zamku w Iłży

Na **Iłżę** możemy „natknąć się”, jadąc krajową „dziewiątką” na południe od Radomia. Już na pierwszy rzut oka widać, że to jedno z bardziej malowniczych miasteczek regionu. Zachowało się du-

żo tradycyjnej niskiej zabudowy i kilka kościołów, które polecamy odwiedzić. Niezwykłe są także piramidalne piece, które służyły do wypalania gliny. W Iłży zachowały się podobno jedyne zabytki tego typu w Polsce. Pochodzą one z drugiej połowy XIX wieku i są świadkami żywych tradycji garncarskich Iłży.

Nad miasteczkiem górują **ruiny zamku** z potężną wieżą. Możemy dostać się tutaj ścieżką ze schodami prowadzącą od strony rynku. Dzisiejsze ruiny nie znajdują się jednak w miejscu pierwotnego grodu. Jest nim pobliskie wzgórze z resztkami grodziska na szczycie, zamieszkiwanego od IX wieku.

Nikt wtedy jeszcze nie słyszał o miasteczku Iłża. Powstała ona dopiero w XIII wieku i należała do biskupiej kasztelani w Tarczku (zob. artykuł: Szlak Romański). Na wzgórzu funkcjonowała wtedy **drewniana warownia**, odpierająca ataki Tatarów i Litwinów. Prawdopodobnie nie wytrzymała ona kolejnego najazdu i została zniszczona.

Iłża jest bardzo malowniczo położona

Na sąsiedniej górcie biskup Jan Grot zbudował nowy murowany zamek, wtedy też na nowo założono osadę po drugiej stronie rzeki Iłżanki.

Ruiny części mieszkalnej zamku

Iłżecki zamek przez długi czas należał do biskupów krakowskich, którzy stopniowo go rozbudowywali. Do XV wieku powstała budowla dwuczęściowa – składająca się z wysokiej obronnej wieży oraz trójkątnej (!) części mieszkalnej. Zastanawia szczególnie nietypowy plan tej drugiej, niżej położonej części, jaki zastosowano tylko w kilkunastu warowniach w Europie.

Zamek dominuje nad miasteczkiem

W XVI wieku zamek utracił po części swe znaczenie militarne i przekształcono go na renesansową rezydencję. Wtedy też umocniono i ufortyfikowano podzámcze, tworząc tym samym spory wewnętrzny dziedziniec. Zamek zniszczyli Szwedzi w 1655 roku. Powolną odbudowę rozpoczął w 15 lat później biskup Andrzej Trzebicki. W 1788 roku zamek został przejęty przez rząd. Podniszczona, nieużytkowana warownia spłonęła na początku XIX wieku i od tego czasu pozostaje w stanie ruiny.

Część mieszkalna zamku nie zachowała się dobrze. Możemy odczytać tylko zarysy pomieszczeń i pospacerować po zarośniętym trójkątnym dziedzińcu. Większe wrażenie robią **renesansowe umocnienia** z zachowanymi strzelnicami i bastejami, które otaczają znaczną część wzgórza zamkowego.

Jeszcze ciekawsza jest wysoka kilkudziesięciometrowa **wieża**, którą niedawno odnowiono. Na górze ustawiono niezbyt pasujący do zamku szklany daszek w formie parasola.

W sierpniu i we wrześniu możemy trafić na przedstawienia pod zamkiem

Można na nią wejść, wykupując na dole bilet. Warto to zrobić choćby dla wspaniałych widoków ze szczytu.

Tekst i zdjęcia: Jakub Jagiełło

Informacje praktyczne:

Iłża leży na południu województwa mazowieckiego (historycznie jest to Małopolska) przy drodze Radom–Rzeszów.

Zamek znajduje się na wzgórzu blisko rynku i łatwo go znaleźć.

Bilet na wieżę kosztuje 2 zł (ulgowy 1 zł).

Jadąc we wrześniu, możemy trafić na pokazy bitew i strojów staropolskich.

**Więcej o zamkach w Polsce przeczytasz na
www.ciekawe-miejsca.net**